

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyně Mgr. Věrou Pazderovou, LL.M., M.A., ve věci

žalobce: **W. S.**
tvrzené datum narození X, státní příslušnost Afghánistán
t. č. pobytem v X

proti
žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Středočeského kraje**
sídlem Křížíkova 279/8, Praha 8

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 11. 2021, č. j. KRPS-278847-19/ČJ-2021-010022,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Hlídka cizinecké policie odhalila žalobce dne 4. 11. 2021 bez cestovního dokladu spolu s dalšími osobami cizí státní příslušnosti, které byly předtím nalezeny v přívěsu nákladního vozidla. Téhož dne žalovaná zajistila žalobce podle § 27 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o policii“), neboť byl důvod se domnívat, že žalobce neoprávněně vstoupil na území České republiky nebo zde neoprávněně pobývá. Vzhledem ke skutečnosti, že žalobce tvrdil, že je nezletilý, žalovaná vyrozuměla o jeho zajištění orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) a usnesením ze dne 5. 11. 2021 mu ustanovila opatrovníkem Městskou část Praha 8.
2. V následném podání vysvětlení žalobce mimo jiné uvedl, že se narodil dne X. Afghánistán opustil před 6 měsíci, na území EU vstoupil nejprve do Řecka (z Turecka), následně pokračoval do Makedonie, Srbska a Rumunska, kde pobýval zhruba jeden měsíc, při

zadržení policií mu byly sejmuty otisky prstů. Následně s pomocí převaděče nastoupil do kamionu, který jej měl odvézt do Německa. Dále uvedl, že v žádné zemi nežádal o azyl. V ČR nemá adresu místa pobytu, na které by se mohl zdržovat za účelem provedení pobytové kontroly, a nemá finanční prostředky na složení záruky.

3. Z výsledků vyhledávání v systému EURODAC ze dne 5. 11. 2021 vyplynulo, že na základě otisků prstů byla zjištěna shoda se záznamem žadatele o mezinárodní ochranu ze dne 14. 10. 2021 v Rumunsku.
4. V záhlaví označeným rozhodnutím žalovaná zajistila žalobce podle § 129 odst. 1 ve spojení s § 129 odst. 3, 4 a 5 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), za účelem jeho předání podle přímo použitelného předpisu Evropské unie [nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále jen „nařízení Dublin III“)]. Dobu zajištění stanovila na 14 dnů ode dne omezení osobní svobody.
5. Žalovaná konstatovala, že je doložen reálný předpoklad předání žalobce podle nařízení Dublin III (zejména odezva z databáze EURODAC svědčí o tom, že žalobce podal žádost o mezinárodní ochranu v Rumunsku). Zároveň shledala, že existuje důvodná pochybnost o věku uváděném žalobcem, a to zejména pro zjevnou mentální vyspělost, kterou měla možnost posoudit při provedeném podání vysvětlení, i fyzickou vyspělost, podle které se žalobce vzrůstem a celkovou tělesnou konstitucí může jevit jako dospělá osoba. Žalobce navíc nepravdivě uvedl, že nežádal o mezinárodní ochranu, stejně tak se může snažit uvést správní orgán v omyl i ohledně svého věku. Žádný důkaz o své nezletilosti nepředložil. V rámci zajištění proto bude zažádáno o vyšetření žalobce ve zdravotnickém zařízení a dále se bude lékařskými metodami zkoumat jeho skutečný věk.
6. Podle žalované existuje rovněž vážné nebezpečí útěku, neboť žalobce dal jasně najevo, že cílem jeho cesty je Německo, ačkoliv nemá oprávnění tam vstoupit. Žalovaná proto má pochybnost o tom, že se žalobce podrobí rozhodnutí správního orgánu, který povede řízení o předání zpět na území příslušného členského státu k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu.
7. S ohledem na výše uvedené žalovaná žalobce zajistila na dobu 14 dnů za účelem zahájení úkonů směřujících ke zjištění jeho skutečného věku. Pokud se vyšetřením prokáže, že se jedná o nezletilou osobu, bude žalobce ze zajištění ihned propuštěn a předán OSPOD.
8. Uložení mírnějších zvláštních opatření žalovaná neshledala dostačujícím. Rumunsko nesousedí s ČR, žalobce tak nemůže oprávněně samostatně do tohoto státu odcestovat. Nemá ani adresu místa pobytu na území. Žalobcovo jednání vyvolává obavy, že pokud by mu byla dána možnost svobodně se pohybovat po území ČR, mohl by vycestovat bez cestovního dokladu, případně by se mohl skrývat nebo vyhýbat správnímu orgánu. Žalobce nemá dostatečné finanční prostředky k pobytu na území ani ke složení finanční záruky. Aplikace zvláštních opatření je vázána na předpoklad, že cizinec bude se státními orgány spolupracovat a neexistuje důvodná obava, že by se předání do jiné země vyhýbal. Z žalobcova jednání je zjevná snaha o migraci do zemí západní Evropy. Svěvolně opustil tábor pro migranty v Rumunsku za účelem další migrace do ekonomicky silnější země. Uložení některého ze zvláštních opatření by proto nebylo účelné, ale ani možné. Žalobce neskýtá záruku, že by uložené opatření plnil.

II. Obsah žaloby

9. Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou doručenou soudu prostřednictvím žalované dne 2. 12. 2021.
10. Namítá, že žalovaná v napadeném rozhodnutí dostatečně přesvědčivě nedoložila existenci skutečně důvodných pochybností o jeho nezletilosti. Pochybnosti zdůvodnila odkazem na žalobcovu zjevnou mentální a fyzickou vyspělost, vzrůst a celkovou tělesnou konstrukci. Jedná se však o zcela obecná a nijak nespecifikovaná tvrzení, která nejsou ve vztahu k žalobci nijak individualizována. Žalovaná užila v podstatě totožné odůvodnění i v řízeních o zajištění žalobcových přátel, kteří jsou s ním zajištěni. Nelze rovněž přehlédnout, že dosavadní vyjádření žalobce ohledně jeho data narození a života v zemi původu hovoří v jeho prospěch. Jako datum narození uvedl X, ke dni zajištění mu tedy bylo přibližně X let a X měsíců. Dále vypověděl, že v 8 letech začal chodit do školy, kvůli válce ji ale navštěvoval pouze 4 roky, poté pracoval 3 roky jako zahradník a následně se asi před 6 měsíci vydal do Evropy. I tyto údaje odpovídají udanému věku X a půl roku. Tvrzení žalované, že se ji žalobce snaží uvést v omyl, proto nelze považovat za přesvědčivé. Podle žalobce bylo možné použít zásadu v pochybnostech ve prospěch nezletilosti.
11. Žalobce je dále přesvědčen, že v jeho případě by postačovalo uložení mírnějšího opatření podle § 123b zákona o pobytu cizinců, zejména podle odstavce 1 písmena d) tohoto ustanovení. Žalovaná mohla žalobci uložit v koordinaci se Správou uprchlických zařízení (SUZ) povinnost zdržovat se v jednom z přijímacích či pobytových středisek a v určené době zde být přítomen za účelem provedení pobytové kontroly. Umístěním v pobytovém středisku by bylo zároveň možné dosáhnout toho, aby byl žalobce pro správní orgán dostupný pro další úkony v řízení. V pobytových střediscích musí cizinci registrovat každý svůj příchod a odchod na vrátnici. Ministerstvo vnitra tak má dlouhodobě vcelku detailní přehled o tom, kde se konkrétní osoba nachází, respektive kdy naposledy středisko opustila. Možnost využít alternativy k zajištění umístěním přímo do pobytového střediska podle žalobce vyplývá i z důvodové zprávy k zákonu č. 176/2019 Sb., který novelizoval zákon o pobytu cizinců. Možnost využití Příjímacího střediska Zastávka u Brna jako alternativu k zajištění nejen ve vztahu k rodinám s dětmi, ale i ve vztahu k dalším zranitelným skupinám přitom potvrdil i Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) v rozsudku ze dne 21. 5. 2020, č. j. 7 Azs 417/2019-60. Argument, že žalobce nemá na území bydliště, a proto nelze v jeho případě uložit zvláštní opatření, tedy nemůže obstát.

III. Vyjádření žalované

12. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že žádný z jejích pracovníků není lékařem, a proto nelze jinak než pohledem a popisem žalobcova vyjadřování dospět k názoru, že žalobce by mohl být dospělou osobou. Právě proto žalovaná zajistila žalobce podle § 129 odst. 5 zákona o pobytu cizinců na dobu 14 dnů a ještě v den, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, započala s úkony směřujícími k ověření žalobcova věku. Po zajištění žalobce bylo provedeno jeho lékařské vyšetření rentgenem klíční kosti, na základě kterého vypracoval odborné vyjádření Kriminalistický ústav Praha s výsledkem, že se jedná o osobu starší 18 let. Podle pracovnice Správy uprchlických zařízení, která se žalobcem provedla pohovor, se naopak jednalo o nezletilou osobu. Vzhledem k tomuto rozporu bylo provedeno lékařské vyšetření žalobce na pediatrickém oddělení nemocnice v Mladé Boleslavi, podle jehož závěru není důvod se domnívat, že se jedná o nezletilou osobu. Žalované se tedy v prvotní lhůtě 14 dnů pro zajištění podařilo prokázat zletilost žalobce.

13. Žalovaná si nedokáže představit, jak by tyto úkony měly být provedeny v rámci zajištění podle zákona o policii, tedy ve lhůtě 48 hodin. Je přitom nutno zajistit tlumočníka do ne zcela běžného jazyka, zajistit pracovníka OSPOD, provést rozsáhlou administrativu včetně sepsání několikahodinového protokolu o výsledku cizince a vydat rozhodnutí.
14. Žalovaná měla o věku žalobce důvodné pochybnosti. Popis života a školní docházky ze strany žalobce nelze považovat za přesvědčivé, neboť žalobce není důvěryhodnou osobou. Zjevně úmyslně se pohyboval neoprávněně a bez dokladů po území EU a snažil se za pomoci převaděčů vyhnout kontrolám policie.
15. Žalované není zřejmé, jak by navrhované zvláštní opatření mohlo žalobci zabránit v dalším neoprávněném cestování, a to s přihlédnutím k tomu, že požádal v jiném členském státě o mezinárodní ochranu, aniž by vyčkal výsledku řízení, a k tomu, že v ČR nehodlá zůstat a ihned, jakmile to okolnosti dovolí, chce odcestovat do Německa. Pobytové středisko sice disponuje vrátnicí, a pokud cizinec odejde, ví se, kdy tak učinil, kde k tomu došlo, ale to je vše. Ve chvíli, kdy opustí areál pobytového střediska, je pro správní orgán prakticky nedohledatelný. Žalovaná dodala, že cizinec, který je bez pomoci dospělé osoby schopen cestovat neoprávněně v úkrytu přes několik států a hraničních přechodů, není podle ní zranitelnou osobou.

IV. Posouzení žaloby soudem

16. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas (napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 5. 11. 2021, žalobu žalobce odeslal žalovanému dne 30. 11. 2021), osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v rozsahu a mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.). O žalobě soud rozhodl v souladu s § 172 odst. 5 zákona o pobytu cizinců bez jednání, neboť žalobce jednání nenavrhl a soud jej nepovažoval za nezbytné.
17. Žaloba není důvodná.
18. Žalobce byl zajištěn za účelem předání do státu příslušného k posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu podle nařízení Dublin III (§ 129 odst. 1 zákona o pobytu cizinců), neboť pobýval na území ČR neoprávněně a bylo zjištěno, že již před vstupem na území ČR podal žádost o mezinárodní ochranu v Rumunsku. Zároveň s ohledem na žalobcův neoprávněný pohyb za pomoci převaděčů po území schengenského prostoru a prohlášení o úmyslu pokračovat v cestě do Německa žalovaná dospěla k závěru, že v jeho případě existuje vážné nebezpečí útěku ve smyslu § 129 odst. 4 zákona o pobytu cizinců.
19. V řízení ovšem vyvstaly pochybnosti o žalobcově věku, resp. zletilosti. Žalovaná „*je oprávněna zajistit nezletilého cizince bez doprovodu, pouze je-li důvodné nebezpečí, že by mohl ohrozit bezpečnost státu či závažným způsobem narušit veřejný pořádek, a je-li to v jeho zájmu v souladu s Úmluvou o právech dítěte. [Žalovaná] je oprávněna v případě důvodné pochybnosti, že jde o nezletilého cizince bez doprovodu, takového cizince zajistit do doby, než je zjištěn jeho skutečný věk. Policie zahájí úkony ke zjištění věku nezletilého cizince bez doprovodu bezodkladně po jeho zajištění. Odmítne-li nezletilý cizinec bez doprovodu provedení úkonů ke zjištění věku, hledí se na něj jako na zletilého cizince. Pokud výsledky zjišťování věku nejsou průkazné, hledí se na cizince jako na nezletilého cizince bez doprovodu*“ (§ 129 odst. 5 zákona o pobytu cizinců; důraz přidán soudem).
20. Z posledně citovaného ustanovení zákona o pobytu cizinců je zřejmé, že pro zajištění

nezletilého cizince bez doprovodu musí být dán dosti vážný důvod (spočívající v nebezpečí ohrožení bezpečnosti státu či závažného narušení veřejného pořádku), který je navíc podmíněn kritériem tzv. nejlepšího zájmu dítěte podle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.). Již z těchto podmínek je patrné, že k imigrační detenci nezletilých cizinců bez doprovodu by mělo docházet v zásadě zcela výjimečně, neexistuje-li opravdu jiná možnost řešení jejich situace. Žalobcová situace však byla poněkud odlišná, neboť žalovaná měla pochybnosti, že jde opravdu o nezletilého cizince bez doprovodu, což ji opravňovalo k postupu, který předpokládá § 129 odst. 5 věta druhá zákona o pobytu cizinců.

21. Status nezletilého cizince bez doprovodu má zásadní dopady nejen z hlediska řízení, které je s touto osobou vedeno – tedy z hlediska procesního (viz výše), ale též z hlediska pobytového (přístup ke vzdělání, vhodnému ubytování, sociální a psychologické asistenci atd.). Nelze přitom vyloučit zneužití tohoto statusu v tom smyslu, že se dotčená osoba bude prohlašovat za nezletilou, ačkoli ve skutečnosti bude osobou zletilou (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 6. 2020, č. j. 5 Azs 107/2020 – 46, č. 4058/2020 Sb. NSS). Proto má-li policie důvodné pochybnosti, že jde o nezletilého cizince bez doprovodu, opravňuje ji zákon k tomu, aby takového cizince zajistila podle § 129 odst. 5 věty druhé zákona o pobytu cizinců. Toto zajištění cizince pak zákon zcela logicky limituje jen „do doby, než je zjištěn jeho skutečný věk“.
22. Jak NSS vyložil v rozsudku ze dne 3. 4. 2020, č. j. 2 As 198/2019-81 (body 21 a 22), zjevným smyslem § 129 odst. 5 věty druhé zákona o pobytu cizinců je poskytnout žalované oprávnění k jakémusi „překlenovacímu“ a dočasnému zajištění cizince, u něhož jsou dány pochybnosti o jeho nezletilosti a nedostatku doprovodu, které je nezbytné rozptýlit. Pokud se ukáže, že předání nebo dokončení průvozu nebude možné realizovat v dobách předvídaných v § 129 odst. 3 tohoto zákona (tedy ve lhůtě 48 hodin) a zároveň budou pochybnosti žalované přetrvávat, vydá v souladu s § 129 odst. 3 zákona rozhodnutí o zajištění, v němž co do právního základu zajištění výslovně odkáže nejen na § 129 odst. 1, 3 a 4, ale také na § 129 odst. 5 větu druhou. Po vzoru předchozího záznamu o zajištění v takovém případě podrobně popíše své pochybnosti o věku cizince, proč je považuje za důvodné, z jakých skutkových zjištění tyto pochybnosti vyplynuly, jaké úkony (kdy, a případně s jakým výsledkem) provedla za účelem zjištění skutečného věku cizince, případně jaké úkony provést ještě zamýšlí a proč dosud nebyly provedeny, a konečně stanoví i prognózu časové náročnosti dalšího zjišťování věku cizince. Soud ve správním soudnictví pak bude objektivně schopen takové rozhodnutí o zajištění, jež splňuje výše kladené požadavky, přezkoumat a na základě uplatněné žalobní námitky mimo jiné posoudit, zda pochybnosti žalované o nezletilosti cizince byly důvodné, zda stanovila přiměřenou délku zajištění ve vztahu k dalšímu zamýšlenému postupu v procesu zjišťování skutečného věku cizince apod. (srov. bod 25 citovaného rozsudku NSS).
23. Vztáhne-li soud shora uvedená východiska na posuzovanou věc, je nutno obecně konstatovat, že napadené rozhodnutí popsané požadavky naplňuje. Žalovaná odkázala na všechna shora citovaná ustanovení zákona o pobytu cizinců, popsala své pochybnosti ohledně žalobcova věku, uvedla, z jakých skutkových zjištění tyto pochybnosti vyplynuly, jaké úkony ještě zamýšlí provést, včetně odhadu jejich časové náročnosti a dobu zajištění stanovila pouze v řádu dnů s ohledem na předpokládanou časovou náročnost.
24. Žalobce v první řadě namítá, že žalovaná nedostatečně objasnila důvodnost svých pochybností o jeho nezletilosti. Podle jeho názoru se jedná o zcela obecná, nijak

individualizovaná tvrzení.

25. Soud této námitce nepřisvědčuje. Naopak, podle jeho názoru byly pochybnosti žalované ohledně žalobcova věku zcela namístě. Nepramení z nekonkretizovaných či svévolných úvah, jak namítá žalobce, ale byly dostatečně podloženy. Žalovaná své pochyby ohledně žalobcovy nezletilosti formulovala zejména na základě jeho mentální a fyzické vyspělosti.
26. Žalovaná při hodnocení žalobcovy mentální vyspělosti vycházela primárně ze způsobu, jakým reagoval v průběhu podání vysvětlení. Soud se shoduje se žalovanou, že žalobce bez problémů reagoval na všechny kladené otázky, dokázal přesně popsat svou cestu ze země původu, včetně označení států, přes které cestoval apod. Co se týče žalobcovy fyzické vyspělosti, žalovaná poukázala na jeho vzrůst a celkovou tělesnou konstituci. Žalobcova fotografie, která je součástí správního spisu (srov. č. l. 73), tyto úvahy žalované podporuje – věk osoby zachycené na fotografii se vzhledem k jejímu celkovému vzezření může pohybovat okolo hranice zletilosti (18 let) – lze stěží přesně určit, zda jde o osobu šestnáctiletou či dvacetiletou. Žalované proto nelze vytýkat, že jí s ohledem na vzrůst a celkovou tělesnou konstituci vznikly pochybnosti o žalobcově nezletilosti, které hodlala rozptýlit odbornými metodami.
27. Soud v této souvislosti musí přisvědčit žalované, že osoby provádějící prvotní úkony po faktickém zajištění cizince (podle § 129 odst. 1 zákona o pobytu cizinců) nedisponují odbornými znalostmi na poli lékařství (pediatrie) či antropologie, ale jde o úřední osoby (policisty), které na zajištěného cizince nahlíží svým laickým pohledem běžného člověka, resp. pohledem, který jim umožňuje provést toliko srovnání na základě jejich profesních zkušeností. Nelze po nich tedy žádat, aby podrobně a odbornou terminologií specifikovaly, proč celkový vzhled a tělesná konstituce cizince zavdaly pochybnosti o jeho nezletilosti. Tvrzení ohledně cizincovy nezletilosti tak v první řadě konfrontují s obecnou představou o tom, jak vypadá člověk na prahu zletilosti, a zda zajištěný cizinec takové představě odpovídá. Z uvedeného důvodu proto podle názoru soudu nelze na pochybnosti vyjádřené správním orgánem vyplývající z fyzického vzezření cizince klást přemrštěné nároky.
28. Žalovaná poukázala též na to, že žalobce nepředložil žádný důkaz o tom, že je osobu nezletilou. Ačkoliv by taková skutečnost sama o sobě nepostačovala k závěru o existenci důvodných pochybností, skutečnost, že cizinec nepředloží jediný (byť neoficiální) dokument, který by věrohodně osvědčoval jeho skutečný věk, svědčí spíše o tom, že hodlá svůj věk před správními orgány tajit, čímž přispívá ke vzniku pochybností ohledně pravdivosti svých tvrzení ohledně věku.
29. Pro úplnost soud podotýká, že se posuzovaná věc podstatně liší od věci řešené v rozsudku NSS ze dne 31. 7. 2020, č. j. 5 Azs 106/2020-42. V citované věci správní orgány založily své pochybnosti ohledně nezletilosti na hrubosti hlasu cizince (což však nebylo možno doložit obsahem správního spisu), na vousech (které ovšem na fotografii cizince založené ve spisu nebyly patrné) a na skutečnosti, že sám absolvoval cestu ze země původu až do Evropy. Šlo tedy o skutečnosti, které neměly oporu ve správním spisu, a krom toho důvody, které žalovaná uvedla v nyní napadeném rozhodnutí, byly odlišné.
30. Soud nezpochybňuje, že žalobce se žalovanou spolupracoval. Nelze nicméně přehlédnout, že v rámci podání vysvětlení zamlčel podání žádosti o mezinárodní ochranu v Rumunsku, což mohlo také podpořit pochybnosti žalované ohledně pravdivosti žalobcových tvrzení o jeho identitě a věku.

31. Žalobce dále namítá, že pro pravdivost tvrzení o jeho věku svědčí popis jeho hlavních životních milníků – vypověděl, že v 8 letech začal chodit do školy, kterou navštěvoval 4 roky, poté pracoval 3 roky jako zahradník a následně se asi před 6 měsíci vydal do Evropy. Tyto údaje podle něj odpovídají udanému věku X a půl roku. Žalobci ovšem nelze přisvědčit, že by toto prosté, do značné míry obecné a ničím nepodložené sdělení bylo způsobilé rozptýlit pochybnosti o jeho věku, které žalovaná vyjádřila v napadeném rozhodnutí.
32. Žalobci nelze přisvědčit ani v tom, že měla žalovaná za dané situace použít zásadu v pochybnostech ve prospěch nezletilosti. Takový závěr by byl v době vydání napadeného rozhodnutí předčasný. Žalovaná se v souladu s § 129 odst. 5 zákona o pobytu cizinců nejprve pokusila odstranit pochybnosti o věku žalobce prostřednictvím lékařských vyšetření a teprve, pokud tyto pochybnosti nebylo možné rozptýlit, bylo by namíste použít § 129 odst. 5 poslední větu uvedeného zákona, podle které „[p]okud výsledky zjišťování věku nejsou průkazné, hledí se na cizince jako na nezletilého cizince bez doprovodu“.
33. Soud tedy shrnuje, že žalovaná v napadeném rozhodnutí přestřela takové skutečnosti, které opodstatňovaly její důvodné pochybnosti ohledně žalobcovy nezletilosti, a při zjišťování skutkového stavu nijak nepochybila.
34. Dále žalobce namítl, že žalovaná v jeho případě měla uplatnit zvláštní opatření podle § 123b odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců.
35. Podle § 129 odst. 1 zákona o pobytu cizinců lze cizince zajistit jen, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření za účelem vycestování.
36. Podle § 123b odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců je zvláštním opatřením za účelem vycestování cizince z území také povinnost cizince zdržovat se v místě určeném policií a ve stanovené době být v tomto místě přítomen za účelem provedení pobytové kontroly.
37. Podle § 123b odst. 5 zákona o pobytu cizinců policie zvláštní opatření za účelem vycestování neuloží, jde-li o nezletilého cizince bez doprovodu nebo o cizince, u něž je zjevné, že má v úmyslu neoprávněně vstoupit na území jiného smluvního státu.
38. Problematikou uložení zvláštních opatření namísto zajištění se Nejvyšší správní soud již opakovaně zabýval. V rozsudku ze dne 15. 7. 2011, č. j. 7 As 76/2011 – 50, k tomu uvedl: „*Zajištění cizince musí být vyhrazeno pro případy, kdy skutečně nelze zajistit výkon správního vyhoštění jinými prostředky, například uložení zvláštního opatření podle ust. § 123b zákona o pobytu cizinců. Není však pravdou, že by policie musela vždy nejdříve přistoupit k uložení zvláštního opatření a teprve v případě neúspěchu by mohla cizince zajistit. Takový výklad by vedl v důsledku často ke zmaření výkonu správního vyhoštění. I když by totiž bylo zřejmé, že se cizinec bude snažit vyhnout vycestování z České republiky, policie by mu nejdříve uložila zvláštní opatření, a poté, co by zjistila, že zvláštní opatření nevedlo ke kýženému cíli, neboť cizinec se začal skrývat nebo odcestoval do jiného státu, mohl by již být výkon správního vyhoštění zmařen a k zajištění cizince by vůbec nemohlo být přistoupeno*“ (byť se daný rozsudek týkal zajištění za účelem správního vyhoštění, lze jeho závěry obdobně vztáhnout na zajištění za účelem předání do jiného členského státu EU). Uložení mírnějšího opatření je tedy vázáno na předpoklad, že cizinec bude schopen plnit povinnosti z toho plynoucí, a zároveň neexistuje důvodná obava, že by byl uložním zvláštního opatření ohrožen účel zajištění.
39. Jinými slovy, volba některého ze zvláštních opatření namísto zajištění cizince je vázána

na předpoklad, že cizinec bude se státními orgány spolupracovat při realizaci tohoto opatření a že neexistuje důvodná obava, že se bude vyhýbat součinnosti v řízení, které je s ním vedeno. Je proto třeba zvážit osobní, majetkové a rodinné poměry cizince, ale také jeho dosavadní chování a respektování veřejnoprávních povinností, včetně charakteru porušení těchto povinností (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 5 Azs 20/2016-38, č. 3559/2017 Sb. NSS.). Při posouzení účinnosti zvláštních opatření také nelze odhlížet od důvodu zajištění a od toho, zda by uložením pouze zvláštního opatření nebyl zmařen cíl, k němuž by jinak zajištění směřovalo. Zvláštní opatření lze proto považovat za účinná jen tehdy, pokud lze jimi dosáhnout daného konkrétního účelu zajištění mírnějšími prostředky - bez fyzického zajištění žadatele (srov. např. rozsudek NSS ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1 Azs 349/2016-48, a na něj navazující četnou judikaturu).

40. Žalovaná v posuzované věci danou úvahu učinila a v odůvodnění napadeného rozhodnutí přezkoumatelným způsobem vysvětlila, proč v žalobcově případě nelze zvláštní opatření namísto zajištění uložit. Soud je shodně s žalovanou přesvědčen, že žalobcova věc představuje typický případ, kdy zvláštní opatření nelze uložit podle § 123b odst. 5 zákona o pobytu cizinců, neboť je zjevné, že žalobce má v úmyslu neoprávněně vstoupit na území jiného členského státu EU. Žalobce Českou republikou pouze projížděl, nemá prakticky žádné peníze, nemá adresu na území ČR, vyjádřil nechuť vrátit se do země původu či do Rumunska a vyjádřil vůli cestovat dále do Německa, ačkoliv k tomu není oprávněn (z mnohých srov. bod 55–56 již shora citovaného rozsudku č. j. 5 Azs 107/2020-46). Vzhledem k dosavadnímu počínání žalobce a jeho deklarované snaze pokračovat v cestě do jiného členského státu, ačkoliv k tomu není oprávněn, existují oprávněné důvody se domnívat, že by žalobce v přijímacím či pobytovém středisku nevyčkal, ale uchýlil se opět ke skrývání se před orgány veřejné moci a neoprávněnému pobytu. Je proto také vysoce pravděpodobné, že by bylo ohroženo zabezpečení jeho dostupnosti pro případné předání do jiného členského státu.
41. Byť lze v souladu s žalobcem citovanou judikaturou ve specifických a výjimečných případech týkajících se zranitelných osob, zejména rodin s dětmi, obecně uvažovat o alternativě spočívající v uložení povinnosti zdržovat se v přijímacím středisku (srov. rozsudek NSS ze dne 21. 5. 2020, č. j. 7 Azs 417/2019-60, či rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 3. 2021, č. j. 41 A 10/2021-37, a ostatně i důvodovou zpráva k zákonu č. 176/2019 Sb., na kterou poukazuje žalobce), skutkové okolnosti žalobcova případu jednoznačně možnost využití tohoto zvláštního opatření (vykonávaného případně v přijímacím středisku) vylučují. Obavy z nespolupráce a neplnění zvláštních opatření žalobce nerozptýlil žádnými konkrétními argumenty.
42. Soud proto uzavřel, že žalovaná nepochybila, pokud žalobci zvláštní opatření za účelem vycestování neuložila. Závěr o neúčinnosti uložení zvláštních opatření přitom odůvodnila dostatečně. Napadené rozhodnutí je také dostatečně individualizované. Žalovaná hodnotila konkrétní skutkové okolnosti týkající se žalobce, jeho dosavadní chování, pobytovou historii a respektování veřejnoprávních povinností. V posuzované věci nevyšly najevo další okolnosti (zejména okolnosti svědčící o účinnosti zvláštních opatření), které by žalovaná byla povinna zvážit, ale neučinila tak.
43. Soud proto uzavřel, že žalovaná zajistila žalobce v souladu se zákonem. Zjistila stav věci, o němž nebyly důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu), náležitě zohlednila konkrétní okolnosti posuzované věci a své rozhodnutí vzhledem k těmto skutkovým okolnostem dostatečně a přezkoumatelně odůvodnila.

44. Závěrem soud doplňuje, že výčet vnitrostátních, unijních a mezinárodních právních předpisů uvedený v úvodu žaloby, který není nijak navázán ke konkrétním skutkovým okolnostem ani právním argumentům, nesplňuje požadavky standardně kladné judikaturou na žalobní bod (viz např. rozsudky rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78, č. 2162/2011 Sb. NSS, nebo ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005-58, č. 835/2006 Sb. NSS).

IV. Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

45. Soud neshledal žalobu důvodnou a nezjistil žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlédnout i bez námítky, proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
46. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl v řízení úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšné žalované soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť jí v řízení o žalobě žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 8. prosince 2021

Mgr. Věra Pazderová, LL.M., M.A., v. r.
soudkyně